

dS + donderdag 23 februari 2017 - Binnenland

(https://dsocdn.akamaized.net/Assets/Images_Upload/2017/02/23/86f405bo-f910-11e6-ba5d-e896bf55ba10.jpg?width=1152&format=jpg)

©

BABS VAN DEN BERGH MOET VERDER NA DE DOOD VAN FILOSOF RENÉ GUDE

‘Mijn magere jaren zijn begonnen’

De man met wie Babs van den Bergh 25 jaar lang een grote liefde beleefde, de Nederlandse filosoof René Gude, overleed in maart 2015. Rouwen doet ze nu in haar eentje. ‘En ik moet straks óók nog dood, zonder hem, dus ik heb in feite dubbelop gekregen.’ VEERLE BEEL

De filosoof René Gude was aan het eind van zijn leven een bekende Nederlander. Zijn collega's hadden hem tot Denker des Vaderlands benoemd en hij kwam vaak in het ook in Vlaanderen populaire tv-programma *De wereld draait door*. Daar vertelde hij over zijn nakende levenseinde. Hij was 58 toen hij overleed.

Zeven jaar daarvoor was het begonnen: een nog niet ontdekte botkanker maakte dat hij ineens door zijn dijbeen zakte, dat in tweeën was gebroken. Een housewarmingparty op de nieuwe ark waar hij met zijn vrouw Babs – ook filosofe – zijn intrek had genomen, kon om die reden niet doorgaan. Babs stuurde een mailtje naar alle vrienden en genodigden om het uitstel aan te kondigen. Het begin van een correspondentie met mensen die Babs de 'meelevers' noemt, en die ze na Renés dood uitwerkte tot het boek *Wat kan mij gebeuren?*

U en uw man gingen schijnbaar erg nuchter om met zijn nakende levenseinde. Was hij er niet bang voor?

‘Echte doodsangst heeft hij niet gevoeld. Hij heeft in die zeven jaar veel geleden – hij onderging ook een beenamputatie – maar hij had verder niet veel pijn. Aan het eind van zijn leven, toen de kanker was uitgezaaid naar zijn longen, raakte hij soms in ademnood. Die aanvallen waren bangelijk, maar als ze voorbij waren, waren ze voorbij. Hij kreeg medicatie die hem bepaald vrolijk stemde.’

U bent altijd blijven hopen. Tegen beter weten in?

‘Hoop moet realistisch blijven, je mag een zieke niets voorliegen. Maar je kunt hoop ook verleggen: naar een goeie, laatste periode samen, of naar geen pijn hebben’

‘Hoop kan naïef overkomen. Daarom heb ik er eigenlijk een hekel aan. Achteraf moet ik toegeven dat het ons op de been heeft gehouden. Eerst gaven ze hem nog 70 procent kans op overleving als hij de chemo goed zou doorkomen. Toen de kanker terugkwam, was het nog 10 tot 15 procent. Je kúnt daar bij zijn, dus je gaat ervoor. Hoop versterkt je en is daarom erg zinvol. Het moet realistisch blijven, je mag een zieke niets voorliegen. Maar je kunt hoop ook verleggen naar andere terreinen: naar een goeie, laatste periode samen, of naar geen pijn hebben, of naar het feit dat je nog altijd voor euthanasie kunt kiezen.’

Heeft René euthanasie overwogen?

‘Hij had een aanvraag ingediend. Weten dat het kon, was voor hem een hele geruststelling. Al piekerde hij aan het eind wel wanneer hij dan de dokter moest laten komen voor het finale spuitje. De thuishulp is geweldig helpend geweest. Ze hebben hem verzekerd dat hij het echt wel zou weten: op een dag zou hij wakker worden en denken, nu is het genoeg. Daar hoefde hij niet over te tobben. Nou, zei hij, dan hou ik ermee op, met dat tobben. Twee dagen later is hij vanzelf overleden.’

Toen bleef u achter. Hoe gaat het nu met u?

‘Eigenlijk prima. Aan de buitenkant schijn ik weer de kalmte en rust uit te stralen die men van mij kende. Maar het gevoel van in balans te zijn, heb ik nog niet terug. Ik had niet voorzien dat het zo lang zou duren. Ik ben vrij snel weer gewone dingen beginnen te doen, maar dat zegt heel weinig over de emotionele aardbeving die ik heb doorgemaakt, en de naschokken die daarop volgden. Het is gek hoe ik ineens in spontane, oncontroleerbare huilbuien ben uitgebarsten en hoe moe ik me heb gevoeld. Naarmate de maanden voorbijgaan, wordt dat minder. Maar vanbinnen ben ik nog erg wiebelig.’

René vond dat het voor de achterblijvers – voor u – erger was. Hij zou er niet meer zijn, maar u zou alleen verder moeten.

(https://dsocdn.akamaized.net/Assets/Images_Upload/2017/02/23/af76a36e-ef95-11e6-8eco-49f43f004a30.jpg?width=1152&format=jpg)

Babs van den Bergh: 'Het gevoel van in balans te zijn, dat heb ik nog niet terug.' © Fred Debrock

‘Het is geen wedstrijd wie het meest lijdt. Maar ik ben hem wel erg dankbaar dat hij ons die ruimte heeft gegeven... terwijl hij toch *de sjaak* was. Ik heb weleens tegen hem gezegd dat we samen onze zeven vette jaren beleefden. Dat vond hij overdreven. Maar ergens meen ik het: die laatste jaren met hem waren heel intens, en we hebben erg mooie momenten beleefd. Nu zijn mijn zeven magere jaren begonnen. Wie zal mij nog aan het lachen maken? Wie zal mij alles vergeven? Wie zal mij nu verder aansturen in het leven en in mijn carrière? Ik heb weleens aan later gedacht toen hij nog leefde, maar op die vragen was ik niet voorbereid. En ik moet straks óók nog dood, zonder hem, dus ik heb in feite dubbelop gekregen.’

René wilde niet dood.

‘Nee, echt niet. Hij vond het heel erg jammer dat het voor hem ophield. En ik ook. Wij hebben daar samen veel verdriet over gehad. Zoals hij zei: verdriet mag, verdriet is iets moois. Zelf vergeleek hij het met een roeiboot: zolang je gezond bent, vaar je in een speedboot, op volle kracht vooruit. Als je ziek bent, stap je in een roeiboot over. Je gaat met je rug naar de toekomst zitten en kijkt terug naar je geleefde leven. Het is triest en troostend tegelijk. Zelf heb ik het gevoel dat hij in die roeiboot zat en hard doorpeddelde, terwijl ik meefietste en hem vanaf de kant aanmoedigde.’

Wat hebt u nog als troostend ervaren?

‘Om te beginnen de dankbaarheid voor alles wat we samen hebben beleefd. Dat is dus die roeibootmetafoor. Vervolgens ook het feit dat alles gezegd was, er hingen geen onaffe zaken meer in de lucht. Ten derde, dat we onszelf trouw zijn kunnen blijven. Doordat hij thuis gestorven is, kregen we de ruimte daarvoor. Wilde hij een biertje, dan kreeg hij een biertje. Er kwam ook veel volk over de vloer. Dat is het vierde punt van troost, en niet het minste: dat je dit met andere mensen kunt doen en doorstaan. Op een gegeven moment besloot de buurvrouw: van nu af maak ik eens in de week eten voor jullie klaar. Dat soort dingen.’

Hebt u tips voor mensen die afscheid willen nemen van iemand die gaat sterven?

‘Toch maar elkaar bedanken en de jammerheid van het afscheid uitspreken. Het niet uit de weg gaan. Zeker niet wegblijven. En het dan verder over koetjes en kalfjes hebben. Hoe zwaar de situatie ook is.’

U moet op zeker moment hebben beseft dat u wel nog een toekomst had, en hij niet meer.

‘Ja, dat heb ik heel pijnlijk gevonden. Onze sporen liepen niet meer gelijk.’

Wanneer was dat?

‘Twee, drie maanden voor hij zou overlijden. Hij begon toen ook allerlei nieuwe mensen uit te nodigen: zullen we die of die eens vragen? Vaak mensen die contact met hem namen na zijn optredens in de media. Ik gunde het hem, maar had het er toch lastig mee. Achteraf heb ik begrepen dat hij het leuk vond omdat die nieuwe contacten nog niet beladen waren met een geschiedenis. Dit in tegenstelling tot onze vrienden, die afscheid kwamen nemen, wat vaak wél erg beladen was. Er waren best aangename mensen bij, veel jonge mensen ook, die hem wilden leren kennen.’

Hoe voelde dat voor u, dat hij een bekende Nederlander werd?

‘Ik vond het heel fijn voor René, hij bloeide ervan op. Het betekende ook veel voor andere mensen, denk ik. Hij was ook niet de enige in Nederland die met zijn ziekte in beeld kwam. Tegelijk met hem schreven Pieter Steinz van *NRC* en Albert de Lange van *Het Parool* over hun nakende levenseinde. Er was ook nog een zanger. Sommigen hebben zich luidop afgevraagd of dat allemaal moest. Ik vind van wel. Nu we met z’n allen langer leven, en ook langer sterven, is het nodig dat we daar samen over denken en samen leren mee omgaan.’

Hij vond houvast in de filosofie.

‘Precies. Hij zei vaak: “Als de dood er is, ben ik er niet meer, en zolang ik er ben, is de dood er niet”. Hij richtte zich op het hier en nu en huldigde het Amor Fati van Nietzsche: “Omarm uw lot”. Het gaat niet alleen om aanvaarding, maar om een positieve bekrachtiging van het leven zoals het zich aandient. Hier moeten we het mee doen en we moeten erdoor heen. We kunnen het leven dus maar beter samen vieren, hoe het zich ook aandient. Gelukkig zijn is toch een plicht. Ik kan het niet beter zeggen.’

‘Wat kan mij gebeuren? Leven met René Gude’, Babs van den Bergh, uitgeverij Contact, 384 blz.

VEERLE BEEL

Veerle Beel is redactrice binnenland bij De Standaard.

Meer artikels van Veerle Beel » (<http://www.standaard.be/auteur/veerle-beel>)

LEES MEER

21/02/2017 | **Wat je verliest als je geen kinderen krijgt**

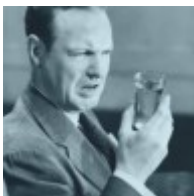
(http://www.standaard.be/cnt/dmf20170220_02742140)

18/02/2017 | **Rubberkorrels kankerverwekkend of niet? Niemand die het zeker weet** (http://www.standaard.be/cnt/dmf20170217_02737527)

17/02/2017 | **Sint-Truiden haalt rubberkorrels van kunstgrasvelden**

(http://www.standaard.be/cnt/dmf20170216_02735447)

16/02/2017 | **Ober, acht smoesjes graag!**

(http://www.standaard.be/cnt/dmf20170215_02733687)

14/02/2017 | **Komt liefde anno 2017 uit de App Store?**

(http://www.standaard.be/cnt/dmf20170213_02729476)

ALLE ARTIKELS VAN DE LAATSTE 24 UUR » (/NIEUWS/MEEST-RECENT)

rd.be/extra/sta